

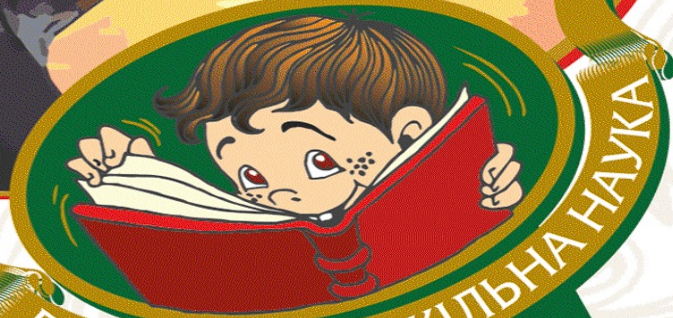
Чорний красунь

КУПИТИ

Понад п'ятдесят мільйонів проданих примірників у всьому світі, чільне місце в поважних книжкових рейтингах та негасима любов читачів, котра сколихує серця дітлахів і дорослих уже не одне століття — це якщо дуже стисло про єдиний, а тому й головний роман британської письменниці Анни Сьюел під назвою «Чорний Красунь». Ця книжка є своєрідним закличним листом авторки до людей, її визрілим проханням про милосердя, співчуття та пошану до коней. Хоча, можливо, йдеться не тільки про тварин або головню не про них?.. Адже історія Чорного Красуна — певним чином алегорія з поневоленою людиною, яка радіє і потерпає, коли так завгодно іншим. Ув осердя твору покладено чуйну розповідь про коня неймовірної краси, який згадує свої молодечі безклопітні роки коло матінки, тривожну розлуку з нею, потрапляння до багатообіцяльних господарів, заведення перших справжніх приятелів і... і подальшу життєву круговерть, котру ніяк не спинити та якій не можна опиратися, але котра виповнює роздумами про те, що справді суттєве не лише на тлі лондонських пейзажів, поміж звичаїв Вікторіанської епохи, а завше: учора, нині й завтра, хоч би яким мерехким воно не видавалося...

Анна Сьюел

ЧОРНИЙ КРАСУНЬ

БОГДАНОВА ШКІЛЬНА НАУКА

Анна Сьюел

Чорний красу́нь

Серію «Богданова шкільна наука» засновано 2013 року

Переклад з англійської *Юрія Вітяка*

Понад п'ятдесят мільйонів проданих примірників у всьому світі, чільне місце в поважних книжкових рейтингах та неугасима любов читачів, котра сколихує серця дітлахів і дорослих уже не одне століття — це якщо дуже стисло про єдиний, а тому й головний роман британської письменниці Анни Сьюел під назвою «Чорний Красунь».

Ся книжка є своєрідним закличним листом авторки до людей, її визрілим проханням про милосердя, співчуття та пошану до коней. Хоча, можливо, йдеться не тільки про тварин або головню не про них?.. Адже історія Чорного Красуня — певним чином алегорія з поневоленою людиною, яка радіє і потерпає, коли так завгодно іншим.

Ув осердя твору покладено чуйну розповідь про коня неймовірної краси, який згадує свої молодечі безклопітні роки коло матінки, тривожну розлуку з нею, потрапляння до багатообіцяльних господарів, заведення перших справжніх приятелів і... і подальшу життєву круговерть, котру ніяк не спинити та якій не можна опиратися, але котра виповнює роздумами про те, що справді суттєве не лише на тлі лондонських пейзажів, поміж звичаїв Вікторіанської епохи, а завше: учора, нині й завтра, хоч би яким мерехким воно не видавалося...

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

«Навчальна книга — Богдан», просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, Україна, 46002.

«Навчальна книга — Богдан», а/с 529, м. Тернопіль, Україна, 46008.

У випадку побажань та претензій звертатися:

т/ф (0352) 520 607; 520 548 office@bohdan-books.com

Інтернет-магазин «НК Богдан»:

www.bohdan-books.com mail@bohdan-books.com

т. (0352) 519 797, (067) 350 1870, (066) 727 1762

Електронні книги: www.bohdan-digital.com

Гуртові продажі: т/ф (0352) 430 046, (050) 338 4520

м. Київ, просп. Гагаріна, 27: т/ф (044) 296 8956; (095) 808 3279,

nk-bogdan@ukr.net

Інтернет-магазин «Дім книги»: dk-books.com

т. (067) 350 1467; (099) 434 9947

ISBN 978-966-10-7425-4

Частина перша

Розділ перший

МОЯ ПЕРША ДОМІВКА

Розлогі миловидні луки з криштальним плесом ставка — перша місцина, котра чітко виринає у моїй пам'яті. Над водою хилилися ряди тінистих дерев, а її віддалений край поріс очеретиною та помережився лататтям. За живоplotом по один бік виднілася рілля, а по інший, за хвїрткою, можна було розгледіти будинок нашого хазяїна, зведений попри дорогу. На узвишші луку стримів хвойний гайок, а в пониззі, біля яру, журкотів струмок.

Малим, коли мені було несила наминати траву, я живився материним молоком. Удень гасав побіля неньки, а вночі впритул дотикався до неї. Коли шкварило сонце, ми вистоювали у тіні дерев, одразу ж біля ставка, а коли холонуло — ховалися в чудовий теплий сарай неподалік гайка.

Ледве-но я підріс і вже міг скубати траву, моя мама почала виходити вдень до праці, поверталася ж увечері.

Опріч мене, в лузі було ще шестеро лошаків; усі старші за мене; деякі — геть великі, майже наздогнали дорослих коней. Я шпарив з ними, прекрасно забавлявся; вкупі ми бігали галопом, огинали колами поле, аж поки не вибивались із сил. Бувало, наші грища зводилося до грубощів, і лошаки почасти кусалися та хвицалися не згірше, ніж басували.

Якось, коли ми надто розбрикалися, мама, заіржавши до мене, прикликала до себе, а тоді мовила:

— Мені хочеться, щоб ти зарубав на носі те, що скажу. Лошата, які водяться тут, — дуже добрі стригунці; втім, вони годяться для запрягання, тому, ясна річ, манерам не навчені. Ти ж — породистий і славного роду; твій батько здобув почесне ім'я в цих краях, а дідусь двічі виборював першість на кінних забігах у Ньюмаркеті¹; твоя бабуся мала лагіднішу вдачу, ніж усі коні, котрих мені зроду доводилося

знати, і, гадаю, тобі теж не випадало підловити мене на бриканні чи кусанні. Покладаюся, що й ти виростеш шляхетним та порядним, у жодному разі не наберешся паскудних звичок; сумлінно виконуватимеш свою роботу, гоже підніматимеш копитця, коли бігтимеш риссю, і ніколи не кусатимешся та хвицатимешся, навіть у розпалі гри.

Я ні на хвилю не забував настанови матері, бо знав, що вона хоч і немолода, проте вкрай мудра, тож наш господар дуже шанував її. Маму звали Дачес, тобто Герцогиня, однак він нерідко кликав її Пет².

Наш хазяїн був пристойним та добрим чолов'ягою. Він опікав нас годящими наїдками, достойним стійлом і ласкавим словом; розмовляв з нами люб'язно, як із власною малечею. Ми всі ревно прикипіли до нього, а моя мама любила його без краю. Щоразу, вгледівши господаря біля хвїртки, вона заходилася потішним іржанням і кидалася до нього. Він її гладив, пестив і запитував:

— Ну, старенька Пет, як поживає твій малюк Чорнявчик?

Я мав чорну, вороню масть, тож він називав мене Чорнявчиком. Запитавши, як я, пригощав мене окрайцем хліба, що був невимовно смачнющий, а для мами десь-колись приносив морквину. До нього збігалися всі коні, проте, гадаю, ми були в найбільшій приязні. У ярмаркові дні моя мама завжди відвозила його до міста на легкій бідці³.

Час до часу на поле наше заносило погонича Діка, котрий скубав із живоплоту ягоди ожини. Коли він насичувався по зав'язку, його розбирало бажання займатися тим, що називав бавлянкою з лошатами, — жбурляв у них камінцями і патиччям, аби ті щезали геть. Ми не надто зважали на того халамидника, бо нам під силу було дременути подалі; хоча нерідко камінь влучав у нас і завдавав неабиякого болю.

Якось бешкетник укотре затіяв таку забавку, й гадки не маючи, що на сусідній ниві пореється господар, а він там був — спостерігав за тим, що коїться. Хазяїн прожогом перестрибнув через живопліт, спіймав Діка за руку й зарядив у вухо. Бідака заревів од несподіванки та болю. Тільки-но вгледівши господаря, ми підібралися ближче, аби побачити, що трапилося.

— Та ти паскуднику! — загорланив той, — я тебе вмить звідси витурю, пакоснику! Додумався — ганяти лошат! Та й уже не вперше, і не вдруге, проте, запевняю, востаннє. Ось... забирай свої гроші та шуруй додому; і щоби ноги твоєї більше не було на моїй фермі.

Відтоді ми ні разу не здибали Діка. А старий Даніель — чолові'яга, котрий доглядав за кіньми, був таким самим добрягою, як і хазяїн, тож надалі ми жили у благодаті.

Розділ другий

ПОЛЮВАННЯ

Мені не виповнилося і двох років, коли трапилась okazія, котру повік не забуду. Було се напровесні. Вночі бралися заморозки, а легка мряка полонила ліси та луги. Я з іншими лошатами пасся у пониззі поля, аж звідкись віддалік до нас долинув відгомін, схожий на собачий гавкіт. Найстарший лошак підвів голову, нашорошив вуха й озвався: «Там гончаки!» І нараз пустився чвалом геть, решта табунця кинулася навздогін за ним до узгірка поля, звідки з-за живоплоту відкривався краєвид на низку поближніх полів. Моя мама і старий верховий кінь господаря також були поблизу та, здавалося, знали, в чому річ.

— Пси дорвалися до зайця, — проказала ненька, — тож коли вони гнатимуть його цією дорогою, станемо свідками полювання.

Минуло трохи часу — і ми угледіли гончаків. Пси мчали сусіднім полем зі сходами пшениці, яке прилягало до нашого. Я зроду не чув, аби собаки спромагалися на такі звуки. Не гавкали, не завивали, не скавчали, а невгамовно і надривно видавали: «йо! йо-о-о! йо-о-о!» За собаками верхи на конях мчало багацько чоловіків, деякі з них були зодягнуті в зелені мисливські жакети, всі гнали прожогом. Старий кінь чмихнув і завзято глянув їм услід, а лошакам запрагнулося пуститися галопом, утім, невдовзі гончаки щезли ген-ген у пониззі полів; і ось, схоже, схаменулися; гавкіт собак вщухнув, і вони розбіглися навсібіч, обнюхуючи землю.

— Пси утратили слід, — проказав старий кінь. — Напевно, засць дремене геть.

— Який заєць? — запитав я.

— Ой! Мені невтямки, який заєць; цілком імовірно, що то може бути один із тих, які водяться у наших лісах; гончаки та мисливці кинуться вслід за будь-яким зайцем, на котрого натраплять.

І незабаром пси знову завели своєї: «йю! йю-о-о!», затим стрімголов укупі рвонули назад, помчали навпрямки до нашого луку, туди, де чорніла земля, а живопліт повиснув прямо над струмком.

— А тепер побачимо зайця, — зронила мати; й відразу по сказаному вигулькнув, наляканий до нестями вухань; він прошмигнув повз нас і гайнув до лісу. Пси шаснули услід, промайнули бережком, перескочили потічок і поспішили полем, а назирцем за ними шпарили мисливці. Шість, а чи то вісім вершників стрибали на конях напролом, упритул за собаками. Заєць поривався протиснутися через огорожу, але вона виявилася надто густою; вухань різко розвернувся, аби втекти іншим шляхом, однак було запізно. Гончаки з несамовитим лементом налетіли на нього; почувся вереск, і тут бідоласі настав край. Один із мисливців одразу ж пристрибав верхи і батогом розігнав собак, які вмент розтягнули би здобич. Чоловік підняв зайця догори, тримаючи за розтерзану, заюшену кров'ю лапу, і все товариство, здавалося, неабияк потішалось.

Я ж настільки очманів, що за тим видовищем одразу й не розгледів дійства край струмка; а от коли перевів туди погляд, побачив сумну картину: двоє добротних коней повалилось, один із них борсався у воді, а інший стугонів у траві. Перший їздець вигнався з води, заліплений багнюкою, тим часом другий лежав ані руш.

— Чоловік зламав собі шию, — пояснила мама.

— Отримав по заслuzі, — випалив один із лошаків.

Я був такої самої думки, правда, мама не поділяла її.

— Аж ніяк ні, — заперечила вона, — так не личить говорити, хай там як; мушу визнати, я стара і багацько бачила та чула на своєму віку, проте зроду не могла збагнути, чому люди настільки шаленіють од цього грища, вони нерідко калічаються, частенько переводять добрих коней, занапащають поля — і все заради нещасного зайця, лиса чи оленя, котрих могли здобути дедалі простіше; проте ми лише коні, неспроможні того досягнути.

Поки мама заводила своєї, ми стояли і споглядали. Багато вершників обступило молодика, хоча саме наш господар, котрий пильнував за тим, що відбувається, першим підняв потерпілого. Голова хлопця відкинулася назад, руки повисли, тож тепер усі набралися небувалої серйозності. Гомін ущух, навіть собаки припинили і, схоже, второпали: негоже спіткало вершника. Палого понесли до будинку хазяїна. Згодом я довідався: той бідака — Джордж Ґордон — єдиний син тутешнього сквайра⁴, вдатний, височенький хлопчина, гордість усієї сім'ї.

Тепер усі розбіглися врзнобіч: хто по лікаря, хто до коновала, а хто, безсумнівно, погнав і до сквайра Ґордона — доповісти, що спіткало його сина. Коли містер Бонд, коновал, прийшов обдивитися вороного коня, котрий навлежки стугонів на траві, то обмацав його всуціль та потрусив головою — одна нога була зламанною. Хтось згасав до будинку господаря і повернувся з рушницею; незабаром почулися лунке пахання й моторошний лемент, — затим усе втихло: вороний кінь більше не ворухився.

Здається, моя мама вельми знітилася. Вона сказала, мовляв, здавна знала того коня, на ймення Роб Рой⁵; він був скакуном хоч куди, не мав аніякого ґанджу. Після того мати ніколи не заходила на той клаптик поля.

Кілька днів навіпісля почувся протяжний церковний дзвін. Глипнувши на ворота, ми побачили довгу чудернацьку чорну карету, покриту також чорним полотном і запряжену вороними кіньми; за нею тягнулась інша, а тоді — ще одна і ще одна. Усі, без винятку, теж чорні. А дзвін відлунював і відлунював. То на церковне подвір'я везли молодого Ґордона, аби поховати його там. Верховодити йому вже ніколи не випаде. Як далі повелися з Робом Роєм, довідатися мені так і не довелось, однак я знав те, що все це затіяли заради єдиного блаженного зайця.

Розділ третій

МОЄ ОБКАТУВАННЯ

епер я ставав дедалі привабливішим; чорна шерсть робилася добротнішою та м'якшою, і належно вилискувала. Одна нога у мене була білою, на чолі також біліла зірка. Мене вважали гарним хоч воду пий, тож господар не квапився продавати, аж поки не досягну чотириліття. Він повторював, мовляв, хлоп'ятам не годиться працювати, як чоловікам, а лошаки не мають кряжити, як зрілі жеребці, поки цілком не пріспіють.

Коли мені стукнуло чотири, старий сквайр Гордон прийшов на оглядини. Він пильно обдивлявся мої очі, рот і ноги; обмацав усе як слід, затим поперед ним довелося пуститися ступою⁶, тоді — риссю⁷ й наостанок — чвалом⁸. Схоже, я припав йому до душі, тож він промовив: «Коли його нівроку обкатати, з нього вийде першорядний кінь». Хазяїн запевнив, що об'їздить мене самотужки, бо не хоче сполохати чи завдати мені прикрощів, і, не марнуючи часу, наступного дня взявся до справи.

Не всім відомо, що таке обкатування, тож поясню. Це позначає намагання привчити коня до сідла та вуздечки, при звичаїти його возити на спині чоловіка, жінку чи дитя; йти лишень так, як їм кортить, до того ж спокійно. Поза тим кінь має навикнути носити хомут⁹, підхвістя¹⁰ та шлеї¹¹, та ще й незворушно стояти, коли його запрягають, а тоді позаду підкочують підводу або ж карету, тож просто рухатися ступою чи риссю, не тягнучи те все за собою, він уже не потрафить. І ось вимушений гнати чи йти повагом, як того заманеться візникові. Гривастий аніколи не повинен спуджуватися від побаченого, не правити балачки з іншими кіньми, не кусатися, не брикатися, не виявляти власну волю; проте повсякчас підкорятися волі господаря, хоч який зморений чи голодний. Хай там як, найгірше з усього те, що коли кінь в упряжі, йому заказано гарцювати від радості чи то прилягти від втоми. Як бачите, обкатування — справа не з легких.

Тому, ясна річ, вживатися з поводом та недоуздкою¹² доводилося довгенько, як і миритися зі спокійним водінням полями й доріжками. Втім, тепер мене спіткали вудила¹³ та вуздечки¹⁴. Хазяїн зазвичай підгодовував мене вівсом, а після неабиякого задобрювання запихав мені в рота вудило та гнуздав вуздечкою; ох і паскудство! Той, хто зроду не тримав у роті вудило, не зможе навіть здогадатися, що то за паршиве відчуття. Чималий стрижень холодної залізяки, завтовшки, як

чоловічий палець, запихають тобі до рота, затискають поміж зубів, поверх язика, а до його кінців, котрі виступають із кутиків рота, хутко прикріплюють ремінці. Вони опоясують голову, оперізують горло, окільцьовують ніс, облягають підборіддя так, що ні за що у світі несила спекатися від цієї мерзенної важкої штуковини; наскільки ж вона паскудна! Так, безмірно паскудна! Принаймні такою вона мені видавалася; правда, я знав: таке ж вудило носила моя мама, коли вибиралася кудись; та й усеньких коней, коли ті підрастають, споряджають так само. Тому з годящим вівсом, пестощами хазяїна, ласкавим слівцем та приязним поводженням я все ж привчився до вуздечки та до вудил.

Далі на черзі було сідло, хоча воно й на половину не зрівнялося з пережитим поганством. Поки старий Даніель притримував мою голову, хазяїн напрочуд лагідно прилаштував сидельце на спину. Затим швидесенько оперезав мій живіт попругами¹⁵, при тому погладжуючи і весь час заговорюючи. Опісля дісталася жменька вівса, а ще мене дрібку поводили. Так господар вчиняв день у день, аж поки я не почав нипати, а де ж то мій овес та сідло. Насамкінець одного ранку хазяїн умоївся на моїй спині й поїхав верхи довкола луку, встеленого м'якою травою. Від того мене явно переповнювали дивацькі відчуття, хоча, мушу визнати, радше горувала гордість, що несу свого господаря. Він день при дні потроху катався на мені, тож невдовзі я почав призвичаюватися.

Черговою неприємністю, котра чигала на мене, виявилось підковування. Ох, непереливки ж було попервах! Хазяїн подався зі мною до кузні, щоби довідатися, чи раптом я де не скалічився чи то не набрався ляку. Коваль обхопив рукою мою ногу, а тоді одне за одним узявся підчищати копитця. Не боліло, тому я смиренно стояв на трьох, коли він порався над четвертою. Давши тому лад, коваль потягнувся за куснем залізачця, що вигином повторював копито, до якого і приклав отой виріб, після чого вухналями¹⁶ прибав тufельку на мені, так, аби вона міцно трималася. Ноги обважніли, і я став геть незграбним, однак незабаром вбувся.

Відтоді я багато чим запасся, господар надалі схиляв мене перед збруєю, до того ж новісіньких витребеньок для носіння додалось. Насамперед — обтяжливий твердий хомут, який начепили прямо на

шию, вуздечка з великими боковими щитками, котрі затуляли зір. Їх ще називають наочниками, шорами¹⁷, то й справді шори, себто ширми, бо в них не можна нічого розгледіти по боках, хіба те, що попереду. Затим на підході було мале сидельце з осоружним давким паском, який проходив під моїм хвостом; тож і звали його підхвістям. Я терпіти не міг того підхвістя! Щоби натягти його, мій довгий хвіст розділяли навпіл і пронизували через ремінець. Він був заледве кращим від вудила. Мене зроду не доймало дужче бажання хвицнути, проте хіба можна копнути такого доброго господаря?! Тому згодом я звикся з усім та був ладен виконувати роботу не згірше мами.

Мушу згадати про ще один епізод зі свого вишколу, який я завше вважав напрочуд корисним. Якось хазяїн спровадив мене на два тижні до прилеглого фермерського угіддя, що мало луг, по один бік котрого пролягала залізниця. Там серед овець та корів притулився і я.

Повік не забуду ту мить, коли потяг уперше промчав повз мене. Я саме нишком пасся край огорожі, котра відділяла луг од залізниці, аж ось у далині пролунав дивацький звук. Я й не встиг збагнути, звідкіля він доносився, як довготелесий чорний велетень, котрий пахкав димом, із тарахкотінням пролетів мимо мене, майнув так, що ледь подих можна було перевести. Я розвернувся й учвал пошпарив до віддаленого краю лугу, де довгенько простоював, чмихаючи від спантеличення та переляку. За день луг минуло багацько потягів, правда, деякі їхали повільніше; вони прямували до розташованої поблизу станції і перед зупинкою нерідко жахнуче верещали або стугоніли. Для мене ці звуки видавалися геть нестерпними, проте корови мирно та невпинно румигали собі, навіть не підводили голови, коли чергова чорна моторошна штукovina з пахканням та скреготом проминала нас.

Перші кілька днів мені й шматок у горло не ліз, хоча, коли збагнув, що це жаске створіння ніколи не з'їжджає на поле та жодним чином не кривдить мене, то припинив зважати на нього, і зовсім скоро його поява хвилювала мене приблизно так само, як овець та корів.

Відтоді мені судилося бачити чимало коней, котрі вельми насторожувалися і побивалися від єдиного вигляду чи відзвуку паротяга, проте завдяки дбайливому піклуванню господаря страх від

поїзда не збирав мене ні тоді, коли я був на залізничній станції, ні коли хистився у стійлі.

Тож, якщо комусь і заманулося нічогенько так обкатати молодого коника, можете взяти приклад.

Мене частенько запрягали в парі з матір'ю, бо вона мала гарну ходу, і я був ладен цього повчитися. Ненька за кожної нагоди повторювала: «Що сильніше годитиму людям, то краще вони будуть ставитися до мене. По-справжньому розумний кінь не забуває цього ні на мить».

— Одне, — докидала вона, — світ кишить від засилля різних людей. Поміж них знайдуться добрі дбайливці, як наш хазяїн, служити таким — честь для будь-якого коня. Утім, трапляються злі та немилосердні, котрим ніколи не варто довіряти й собаку, не те що коня. Поза тим світ повниться силою-силенною безглуздох людей, марно-славних, неотесаних і недбайливих, які ніколи не завдають собі клопоту подумати про інших. Саме вони переводять коней найдужче. Їм просто не вистачає клепки. Вони ненавмисно, проте таки завдають кривди. Я плекаю сподівання, що ти потрапиш у добрі руки. І все ж коні ніколи не знають, хто може придбати їх; хто керуватиме ними. Тут уже який нам жереб випаде. Хай там як, закликаю тебе: куди би не занесла доля, роби все, що під силу, і зберігай при тому своє чесне ім'я.

Розділ четвертий

БІРТВІК-ПАРК

Теперечки я простоював у стійлі. Кожен Божий день мою шерсть конче напуцовували, аж поки вона не вилискувала, наче крило гайворона. А коли почався травень, сквайр Гордон спровадив гінця, котрий забрав мене до садиби.

— Бувай, Чорнявчику! Будь славним конем і завжди роби все, що до снаги, — сказав наостанок господар.

Відповісти: «Бувайте!» було несила, тому я просто доторкнувся носом до його долоні. Він же лагідно погладив мене. Так я й покинув свою першу домівку. І оскільки не один рік прожив у сквайра Гордона, вочевидь, годиться бодай трохи розповісти про цю місцину.

Садиба сквайра Гордона розкинулася на околиці села Біртвік. Заїзд сюди пролягав через величезні залізні ворота, коло яких була сторожка. Від них рівненько вимощена доріжка слалася поміж засилля кремезних старих дерев. Далі виднілися інші ворота зі сторожкою — перед будинком, оточеним садом. Ще далі тягнулися загороджене пасовище, старий фруктовий сад і стайні. У конюшні містилося чимало коней та екіпажів; утім, не зайвим буде описати стайню, в яку мене привели. То було просторе приміщення з чотирма добротними стійлами та величезними вікнами, що відчинялися на обійстя, тож у стайні завжди було свіжо і приємно.

Перше стійло нагадувало величезний квадрат і зачинялося на дерев'яні ворітця; решта були звичайнісінькими стійлами, непоганими, проте дедалі меншими; з низькими годівницями для сіна і невисокими яслами для зерна. Те, перше, називають денником¹⁸, бо кінь, який жив там, цілоденно був без прив'язі й вільно робив те, що йому заманеться. Чудова справа — мати такий от денник.

У таке чудесне приміщення мене й привів конюх. Там було охайно, мило та свіжо. Мені зроду не траплялася краща оселя. Стіни, які обступили довкола, виявилися не надто високі, тож крізь залізне пруття, прилаштоване поверх перегородок, я міг розгледіти, що відбувається за ними.

Конюх дав мені багацько добірного вівса, погладив мене, ласкаво промовив щось, а тоді пішов.

Коли я ум'яв зерно, то взявся роздивлятися навсібіч. У сусідньому стійлі стояв гладкий сірий поні з густою гривою і пишним хвостом, гарненькою головою та невеличким задиркуватим носом.

Я закинув голову до залізних прутів поверх стіни та озвався:

— Як ся маєш? Як тебе звати?

Поні повернувся, наскільки це дозволяла йому прив'язь, підвів голову й відповів:

— Моє ім'я — Втіхоніг. І я дуже привабливий. Катаю на спині юних панянок, а коли-не-коли наша господиня вмощується у низеньке крісло — і я вожу її. Вони обожнюють мене, Джеймс — також. Виходить, ти мешкатимеш поруч у деннику?

— Атож, — підтвердив я.

— Гаразд, — мовив поні. — Сподіваюся, ти доброзичливий, а то мені не до вподоби сусідити з кусючкою.

Аж ось зі стійла позаду Втіхоніг вигулькнула коняча голова із дещо прищуленими вухами і, як видавалося, лихим поглядом. То була висока гніда кобила з довгою принадою шиєю. Спепеливши мене позирком, вона проказала:

— Отже, то через тебе мене виставили з мого ж денника?.. Дивно якось виходить, коли ні сіло ні впало являється такий лошачок, як ти, і випихає даму з її власних апартаментів.

— Даруйте, — відповів я. — Зрештою, я нікого й нізвідки не видворив. Чолов'яга, котрий забрав мене, привів прямісінько сюди. І тут мені несила чимось зарадити. Але мушу зауважити стосовно лошачка: мені виповнилося чотири роки, тож я — дорослий кінь. До того ж ніколи не чванився перед жеребцями чи кобилками. Мені кортить жити у злагоді.

— Ну нехай, — гугнявила кобила, — побачимо, як поведеться. Певна річ, я не горю бажанням гиркатись із таким зеленим лошаком, як ти.

Я вирішив не мозолити язик у відповідь.

Пополудні, коли кобилу забрали, Втіхоніг почав набалакувати на неї.

— Бач, річ ось у чому, — завів своєї Втіхоніг, — вона має паскудну звичку кусатися та вгризатися, тому їй і дали таке поганяло — Джинджер¹⁹, тобто імбир. Коли вона мешкала в деннику, то без ліку розпускала зуби. Якось так цяпнула Джеймса за руку, що аж кров зацюркотіла. Відтак міс Флора та міс Джесі, які нарадуватися не можуть мною, геть напудилися заходити до стайні. Колись вони вчащали до мене, приносячи всілякі смаколики: то яблуко, то моркву, то кусень хліба, хоча після того, як стійло зайняла Джинджер, заходити вже не наслідуються — ні крок ногою, тому я сильно затужив за ними. Покладаюся, що тепер вони знову навідуватимуться, якщо ти не гризло і не кусючка.

Я запевнив, мовляв, нічогісінько, крім трави, сіна та зерна зроду не брав на зуб, та й то тільки тоді, коли їм сіно, зерно чи хрупаву траву, й узагалі мені невтямки, що то за таку забавку Джинджер собі напирала.

— Хай там як, не думаю, ніби Джинджер цапається заради бавлянки, — відповів Втіхоніг. — То лише кепська звичка. Кобила падкує, бо ніхто й ніколи не ставився до неї з милосердям, то чом би не

заклацати зубами?.. Авжеж, звичка в неї мерзенна, проте я певен: коли все, що вона повідає, — правда, тоді до приходу сюди мордуватись їй випало чимало. Джон щосили догоджає їй, Джеймс звивається мов біля збитого яйця, та й наш господар не хапається за батіг, якщо вона порається як належить. Отож, гадаю, Джинджер могла би поводитися тут поважніше. Розумієш, — докинув він із виглядом мудрагелика, — мені вже дванадцять років, я набачився з лихвою на віку й ось що можу сказати: ліпшого місця для коня, ніж тут, у всій країні годі шукати. А Джон — найліпший у світі конюх. Тут він служить уже чотирнадцять років. Ну й де ще надигаєш такого благодущного парубка, як Джеймс?! Тож, хай там як, Джинджер сама проштрафилася, тому її і перевели з денника.

Розділ п'ятий **ЧУДЕСНИЙ ПОЧИН**

Нашого кучера звали Джоном Менлі²⁰. Разом із дружиною та дитинчам вони мешкали у хатині для кучера, що причаїлася край стаєнь.

Зраночку наступного дня він вивів мене на обійстя та добряче налощив. І коли вже я прямував до денника з осяйною та м'якою шерстю, нараз прийшов окинути мене оком сквайр. Схоже, він був радий.

— Джоне, — звернувся сквайр, — сьогодні вранці я збирався об'їздити нового коня, проте підвернулось інше дільце. Хай там як, після сніданку ти зумієш обкатати його не згірш од мене. Поїдь попри вигін до Верхнього лісу. Вертатимеш біля млина, понад річкою. Подивимось, яка в нього хода.

— Добре, сер, — погодився Джон.

По сніданку він прийшов до мене та припасував вуздечку. Паски витягував і заправляв напрочуд сумлінно, щоби не муляли голову. Згодом приніс сідло, проте для моєї спини воно виявилось завузьким. Джон зауважив це ледь не відразу, тож подався за іншим, яке чудово підійшло. Спершу він їхав верхи повільно, тоді перейшов на рись,

затим зажадав легкого чвалу, а коли ми добралися до вигону, кучер злегка торкнув мене батогом, і я показав шпаркий галоп!

— Е-гей, хлопчику, — окликнув Джон, вгамовуючи мій запал, — думаю, ти не проти помчатися за гончаками.

— Повертаючись, ми надибали сквайра та місіс Ґордон, які походжали парком; вони спинилися, а Джон стишив мене й зіскочив на землю.

— Що там, Джоне, як він на ходу?

— Першорядний, сер! — вигукнув Джон. — Прудконогий, наче олень, та й духу йому не позичати. Правда, пече кудись від найменшого поруху вузди. На краю вигону нам трапився один із тих мандрівних возів, котрі валандаються повсюди з кошиками, килимками та розмаїтим начинням. Знаєте, сер, більшості коней несила спокійно проминути такий віз, а наш хіба що глипнув на нього і, не вгаваючи, прямував навдивовижу смиренно та вдоволено. Далі, побіля Верхнього лісу, саме полювали на кролів, і десь побіля пахнула рушниця, проте наш кінь зупинився лише на мент та блимнув очима, ані не шерехнув, ані не цафнув убік. Я чітко тримав повіддя, не кваплячи його. Тож ось якої я думки: змалечку з ним поводилися як слід, тому й страху він не набрався.

— Чудесно, — відповів сквайр. — Завтра й сам його обкатаю.

Наступного дня зі стайні мене виводили вже заради господаря. Пам'ятаючи всілякі напучування моєї матінки та добренного старого хазяїна, я поривався виконувати точнісінько те, що просили. Відразу збагнув: сквайр — маститий вершник, який заодно піклується про коня. Коли поверталися додому, я побачив, що місіс Ґордон чигає на нас біля парадних дверей будинку.

— Ну, любчику мій, як тобі кінь? — запитала.

— Слово в слово, як мовив Джон, — відказав сквайр. — Створіння з приємніших. Таке ніколи не гріх осідлати. Яке ім'я оберемо для нього?

— Може, Ебоні? — запропонувала місіс. — Він чорний, наче ебенове дерево²¹.

— Ні, лише не Ебоні.

— А як щодо Чорного Дрозда — на честь старого коня твого дядька?

— Ні, сей такий вродливець, Дрізд і близько з ним не зрівнявся би.

— Еге ж, — підтакнула дружина, — він справді неабиякий красунь, із такою милою, розсудливою мордочкою і гожими, проникливими очима... Як тобі варіант Чорний Красунь, що скажеш?

— Чорний Красунь... а чом би й ні?! Як на мене, ім'я досить вдале. Коли тобі до вподоби, то на ньому й зупинимося.

Ось так і назвали.

Коли Джон заглянув до стайні, тут же розповів Джеймсу, що господар та господиня обрали для мене путяще англійське ім'я, наділене сенсом, а не якесь там Маренго, Пегас чи Абдала. Обоє залилися реготом. Опісля Джеймс зронив:

— Якби минуле так не терзало, назвав би його Робом Роєм, адже зроду не бачив двох настільки подібних коней.

— Та то й не дивина, — відказав Джон, — хіба ти не знаєш, вони обоє — поріддя старої з ферми Грея?

Я ніколи не чув про це раніше. Виходить, той сердешний Роб Рой, якому згубили вік на злочиному полюванні, доводився мені братом. Тепер мене не доймало, чому мама настільки падкувала за ним. То невігласи лише подекують, буцімто коні не відчують кровного зв'язку чи то принаймні ніколи не впізнають один одного після того, як їх спродують.

Скидалося на те, що Джон неабияк хизувався мною. Він добряче розчісував мені гриву та хвіст — волосінь ставала рівнесенькою, майже такою, як дамські коси. Кучер чимало балакав до мене, хоча, ясна річ, я геть не кумекав, про що мова. Правда, з часом дізнавався дедалі більше й тямив, що той має на увазі, як і те, чого забагав од мене. Прихильність до Джона дужчала. Він був невимовно лагідний і добродушний. Схоже, розумів, як зараз коневі. Коли конюх чистив мене, завше знав чутливі місця, як і слабінки з лоскотами. А коли брався до розчісування голови, то так уже обачно зносив щітку біля очей, наче коло власних, і ніколи не гарячкував.

Джеймс Говард, стаєнний хлопець, видавався лагідним та приємним по-своєму, тому я жив як у Бога за пазухою. На обійсті числився ще один чоловік, котрий допомагав із садобою, втім, із Джинджер та й зі мною його єднало небагато.

Кілька днів потому мені довелося ставати до запрягу в карету разом із Джинджер. Мене розбирала цікавість, як то поладнаємо вдвох. Утім,

якщо не зважати на вуха, котрі прищувала щоразу, коли я підступав, загалом вона поводитися доволі прийнятно. Роботу Джинджер виконувала совісно, сповна тягнучи власну лямку, тож кращого напарника у спільному запрягу годі було й хотіти. Коли ми добиралися до пагорба, вона не те що не збавляла ходу, а всією вагою напірала на хомут і прямцем сунула догори. До праці нам обом духу не бракувало, тож Джон частіше випадало притримувати нас, аніж підганяти. Та й батогом він аніколи не підхльоскував. Наш алюр був сильно схожий, тому я вважав, що бігти риссю у ногу з Джинджер — справа нехитра, яка неабияк потішає. І господар, і Джон завше милувалися нами, коли ми розмірено тримали ходу. Після того, як разів два-три виїхали вкупі, ми з Джинджер почали поволі зближуватися та здружуватися, від чого я добряче освоївся.

А з Втіхоногом я чудово заприятелював. Завдяки своїй безжурній, хоробрій та доброзичливій вдачі мій малий товариш був повселюдним мазунчиком. Особливо ним захоплювалися міс Джесі та міс Флора, котрі нерідко каталися на ньому у фруктовому саду. Десь-колись до них долучався песик Фріскі²², і вони славно забавлялися.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

КУПИТИ